

Media-archeologie van beeldstrategieën (A005295)

Cursusomvang (nominale waarden; effectieve waarden kunnen verschillen per opleiding)

Studiepunten 5.0   **Studietijd 150 u**

Aanbodsessies en werkvormen in academiejaar 2026-2027

A (semester 1)	Nederlands	Gent	zelfstandig werk excursie hoorcollege
----------------	------------	------	---

Lesgevers in academiejaar 2026-2027

Vannieuwenhuyze, Tessa	LW17	Verantwoordelijk lesgever
------------------------	------	---------------------------

Aangeboden in onderstaande opleidingen in 2026-2027

	stptn	aanbodssessie
Educatieve Master of Science in de maatschappijwetenschappen(afstudeerrichting communicatiewetenschappen)	5	A
Educatieve Master of Science in de cultuurwetenschappen(afstudeerrichting kunstwetenschappen)	5	A
Master of Science in de communicatiewetenschappen(afstudeerrichting film- en televisiestudies)	5	A
Master of Science in de communicatiewetenschappen(afstudeerrichting journalistiek)	5	A
Master of Arts in de kunstwetenschappen	5	A

Onderwijstalen

Nederlands

Trefwoorden

Visuele cultuur, film, fotografie, videokunst, geluidskunst

Situering

Rekening houdende met de picturale wende in de twintigste eeuw (Mitchell), beoogt dit gespecialiseerd opleidingsonderdeel een operationalisering van de media-archeologische methode in de hedendaagse audiovisuele en digitale culturele studies (theorieën en concepten van Thomas Elsaesser, Erkki Huhtamo, Siegfried Zielinski, Wolfgang Ernst, Jonathan Crary and Jussi Parikka). De nieuwe media-cultuur wordt onderzocht a.h.v. inzichten m.b.t. "oude" media, met bijzondere aandacht voor technologische vernieuwing, artistieke praktijk en apparaat.

Uitwisselingsstudenten mogen dit opleidingsonderdeel opnemen. Er wordt een individueel Engelstalig leertraject voorzien. Er wordt in een alternatief examen voor uitwisselingsstudenten voorzien.

Inhoud

Dit gespecialiseerd opleidingsonderdeel onderzoekt hoe de media-archeologische methode geoperationaliseerd kan worden in de hedendaagse audiovisuele en digitale culturele studies. Om tot een systematisch analytisch inzicht te komen, focussen we op de volgende aspecten.

I. HET BELANG VAN HET BEELD

a. de picturale wende en de opkomst van de visuele culturele studies (Mitchell, Foster, Jay)

b. media-archeologie van de zintuigen: audiovisueel, affectief en algoritmisch (o.a. regimes of modernity, Downcast Eyes, M. Jay, tijdsbeelden en affectiebeelden, G. Deleuze, sound and noise, D. Roessner, J. Parikka, ...)

c. media-archeologie van het object; nieuw materialisme en posthumanisme (Haraway, Braidotti, Latour, Agamben, Parikka, ...)

II. DE EVOLUTIE VAN HET BEELD: media-archeologie van technologische ontwikkelingen en uitvindingen (o.a. flipboek, camera obscura, daguerrotypie, chronofotografische experimenten van Muybridge, ...)

III. DE WERKING VAN HET BEELD: media-archeologie van beeldstrategieën

a. portretfotografie (Roland Barthes, Cindy Sherman, Facebook)

b. absorptie en theatraaliteit: pastorale modus en actie-modus (Fried)

c. mediumspecificiteit, intermedialiteit en remediëringsstrategieën (Greenberg, Bolter & Grusin, ...)

IV. DE MACHT VAN HET BEELD: politieke en ethische aspecten van het apparaat (Althusser, Debord, Agamben, Zizek)

a. Perspectief (Bleeker, Sturken & Cartwright)

b. Panoptisme en surveillance (Foucault, Chan, CCTV-art, ...)

c. Reproduceerbaarheid: authenticiteit, simulacra en hyperrealiteit (Benjamin, Baudrillard, Elsaesser, Badiou, Zizek)

V. HET ARCHIEF IN EEN DIGITAAL TIJDPERK: software culture & digital heritage (van dansnotatie tot MoCap, ...)

Er worden een aantal concrete artistieke praktijken gevolgd in kunstcentra, op festivals en/of tentoonstellingen die aansluiten bij deze theorieën en concepten (in groep of op individuele basis). Om de interactieve leersituatie te bevorderen in een integratieseminarie, krijgt de student wekelijks individuele (lees)opdrachten in functie van de theorieën en concepten die aan bod komen in de hoorcolleges.

Begincompetenties

Basiskennis van esthetica is aangewezen.

Eindcompetenties

- 1 Inzicht hebben in de technologische ontwikkelingen van media en de sociale en culturele implicaties ervan kunnen benoemen;
- 2 Een analytisch inzicht hebben in de beeldtaal en beeldstrategieën van oude en nieuwe media.
- 3 Een theoretische kennis verworven hebben inzake de visuele cultuurwetenschappen en deze inzichten kunnen operationaliseren in de analyse van een hedendaagse audiovisuele en digitale artistieke praktijk.
- 4 Een theoretisch gefundeerd standpunt kunnen formuleren en verdedigen met betrekking tot de manier waarop een concreet beeld (beeldstrategie) werkt.
- 5 Een kritisch inzicht kunnen demonstreren ten opzichte van de kunstwetenschappelijke en filosofische bronnen die aan de basis liggen van de lees- en schrijfofdracht.
- 6 Feitelijke en theoretische probleemstellingen in het domein van de visuele cultuurwetenschappen kunnen formuleren, en vanuit een persoonlijke invalshoek weten te onderzoeken, zowel wat betreft genrespecifieke als intermediale aspecten.
- 7 De deelaspecten van het zelfstandig onderzoek voor de lees- en schrijfofdracht kunnen vertolken, alsook ter voorbereiding van het schriftelijk examen.
- 8 In een schriftelijke paper en tijdens het schriftelijke examen het vermogen aantonen voor de wetenschappelijk gefundeerde analyse van een beeld (strategie).
- 9 Via een onderzoeksvraag tot een wetenschappelijk verantwoorde conclusie komen.
- 10 In staat zijn tot een zelfstandige fasering van het onderzoek en het tijdig plannen en afhandelen van deelaspecten van de lees- en schrijfofdracht.
- 11 Een degelijk gestructureerde paper kunnen schrijven vanuit een heldere methodologische aanpak die van een wetenschappelijk maturiteit getuigt, rekening houdend met taal- en stijlfactoren.
- 12 Inzicht hebben in de manieren waarop de digital turn de aard, oorsprong, verspreiding, (her)gebruik, manipulatie en vindbaarheid van gedigitaliseerde of born-digital bronnen beïnvloedt.
- 13 Zelfstandig en op wetenschappelijke wijze de principes van digitale

- bronnenkritiek toepassen op zelf gevonden onderzoeksobjecten.
- 14 Zelfstandig reflecteren over de maatschappelijke impact, behoeften en ethische dimensies van de digital turn.

Creditcontractvoorwaarde

Toelating tot dit opleidingsonderdeel via creditcontract is mogelijk na gunstige beoordeling van de competenties

Examencontractvoorwaarde

De toegang tot dit opleidingsonderdeel via examencontract is open

Didactische werkvormen

Excursie, Hoorcollege, Zelfstandig werk

Toelichtingen bij de didactische werkvormen

Media-archeologie van Beeldstrategieën zal het model van het *flipped-classroom* hanteren. In een *flipped classroom* worden de typische elementen van een traditionele les omgedraaid. Dat betekent dat je een basispakket zelfstandig en voorafgaand aan de les verwerkt (begeleide zelfstudie). Daardoor komt er tijdens de les meer ruimte vrij voor interactie en vraaggestuurd leren (hoorcollege). Daarnaast kies je ook voor een cluster van in totaal drie verdiepende integratieseminaries.

A. Begeleide zelfstudie

Bij begeleide zelfstudie wordt er in aangepast studiemateriaal voorzien met ingebouwde begeleidingscomponenten (embedded support). Begeleide zelfstudie onderscheidt zich van afstandsonderwijs doordat er altijd momenten zijn van (collectieve) contacten (on campus en online) met de lesgever die daarbij stuurt en/of begeleidt. Begeleide zelfstudie wordt in dit opleidingsonderdeel ingezet als voorbereiding op de hoorcolleges enerzijds en de verdiepende integratiecolleges anderzijds.

De begeleide zelfstudie bestaat uit het zelfstandig verwerken van voorbereidend materiaal dat online via Ufora aangereikt wordt, aan de hand van een duidelijk leerpad. Studenten krijgen wekelijks individuele (lees)opdrachten in functie van de esthetische en filosofische concepten die aan bod komen in de hoorcolleges en de verdiepende werkcolleges. Op Ufora staat onder 'Inhoud' per lesweek een mapje met daarin heldere richtlijnen (wat te bekijken / lezen en in welke volgorde). De voorbereiding van de lesmomenten en de actieve participatie van de student worden beoordeeld onder de noemer van 'niet-periodegebonden' of 'permanente evaluatie' (zie onder > Evaluatie).

B. Hoorcolleges

Tweewekelijks vinden er on campus hoorcolleges plaats. Die spitsen zich toe op kennisoverdracht en gemeenschappelijke beeldanalyse. Specifieke media-archeologische theorieën en theoretische concepten van beeldstrategieën worden er ontplooid, evenals de (visuele) cultuurwetenschappelijke inzichten die daaruit voortvloeien. Parallel wordt er ingegaan op de manier waarop audiovisuele kunstenaars (fotografen, videasten, cineasten, geluidskunstenaars, etc.) aan de slag gaan en experimenteren met beelden, beeldstrategieën en visuele narratieven. De lessenreeks bouwt verschillende momenten voor reflectie in, waarbij er dieper wordt ingegaan op iconografische bronnen en filmfragmenten. Op deze manier verwerf je inzicht in de technologische ontwikkelingen van media (kunst) en leer je de sociale en culturele implicaties ervan benoemen. De colleges genereren een analytisch inzicht in de beeldtaal en beeldstrategieën van oude en nieuwe media. De theoretische kennis inzake de visuele cultuurwetenschappen zorgt ervoor dat je inzichten leert operationaliseren bij het analyseren van audiovisuele en digitale artistieke praktijken.

C. Verdiepende integratieseminaries

Afwisselend met de on campus hoorcolleges vinden er tweewekelijks online (via Zoom) verdiepende integratieseminaries in kleinere groepen (ca. 20 studenten) plaats. In deze seminars worden theoretische concepten verder verdiept en worden studenten aangemoedigd om hun mondelinge vaardigheden verder te ontwikkelen.

Elke student neemt deel aan in totaal 3 verdiepende integratieseminaries, die gegroepeerd zijn in thematische clusters. Studenten zijn dus on campus voor 6 hoorcolleges en studenten zijn online voor één cluster van drie verdiepende seminars. Studenten kiezen een van de drie clusters op basis van hun onderzoeksinteresse (via Ufora, deadline 4 oktober 2021).

Ook voor de integratieseminaries zijn er individuele lees- en kijkopdrachten in functie van de esthetische en filosofische concepten die aan bod komen. Bovendien moet de student voor ter voorbereiding van elk werkcollege een beeld dat relevant is voor het thema van de sessie selecteren en doorsturen (via Ufora), met een korte persoonlijke analyse (max. 500 woorden).

Tijdens de seminars ligt de nadruk (nog meer) op het operationaliseren van beeldtheorieën en leer je hoe je een theoretisch onderbouwd standpunt formuleert en verdedigt over hoe een beeld of beeldstrategie werkt. Kritisch inzicht is de sleutel om aan de slag te gaan met de kunstwetenschappelijke en filosofische bronnen die aan de basis liggen van de lees-en schrijfoopdrachten.

D. Excursies

Op zelfstandige basis audiovisuele kunst ervaren, is nog steeds de beste manier om een eigen kritische blik te ontwikkelen of scherp te stellen. Daarom wordt er voor het vak verwacht dat je op zelfstandige basis - individueel of in groep - drie tentoonstellingen bezoekt (meer informatie tijdens de eerste les).

Studiemateriaal

Geen

Referenties

- HUHTAMO, Erkki. *Media Archaeology: Approaches, Applications, and Implications*. California: University of California Press, 2011.
- HUHTALO, Erkki. "Time Travelling in the Gallery: an Archaeological Approach in Media Art" *Immersed in Technology*. Eds. Mary Anne Moser and Douglas MacLeod. Cambridge: MIT Press, 1996: 233-268.
- JAY, Martin. *Downcast Eyes: The Denigration of Vision in Twentieth-century French Thought*. California: University of California Press, 1994.
- JAY, Martin. "Copic Regimes of Modernity". *Vision and Visuality*. Ed. Hall, Foster. Seattle: Bay Press, 1988.
- JONES, Carolina A. *Eyesight Alone. Clement Greenberg' Modernism and the Bureaucratization of the Senses*. Chicago: The University of Chicago Press, 2008.
- KARREMAN Laura. *The Motion Capture Imaginary. Digital Renderings of Dance Knowledge*. Phd Art Studies, UGent, 2017.
- MARKS, Laura. *The Skin of the Film. Intercultural Cinema, Embodiment and the Senses*. Durham: Duke University press, 2000.
- LABELLE Brandon. *Acoustic Territories. Sound Culture and Everyday Life*. London: Bloomsbury Academic, 2010.
- LABELLE Brandon. *Background Noise. Perspectives on Sound Art*. London: Bloomsbury Academic, 2006.
- MITCHELL W.J.T. *Picture Theory*. Chicago: The University of Chicago Press, 1994.
- PARIKKA, Jussi. *What is Media Archaeology?* Cambridge: Polity Press, 2012.

Vakinhoudelijke studiebegeleiding

Graduele begeleiding van de implementatie van de theorie door de reflectieve momenten tijdens de hoorcolleges enerzijds (interpretatie van audiovisuele voorbeelden) en de interactieve leersituatie anderzijds (discussiemomenten omtrent de individuele leesopdrachten in functie van de esthetische en theoretische concepten die aan bod komen).

Ondersteuning via Ufora (PPPs, audiovisual material, reading material, e-mail).
Tussentijdse feed-back van de paper mogelijk op vast spreekuur en na afspraak.
Constructieve feedback op de paper mogelijk op vast feed-backmoment na examenperiode.

Evaluatiemomenten

periodegebonden en niet-periodegebonden evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de eerste examenperiode

Schriftelijke evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de tweede examenperiode

Schriftelijke evaluatie

Evaluatievormen bij niet-periodegebonden evaluatie

Participatie

Tweede examenkans in geval van niet-periodegebonden evaluatie

Examen in de tweede examenperiode is mogelijk

(Goedgekeurd)

Toelichtingen bij de evaluatievormen

A. Periodegebonden evaluatie (75%)

Voor *Media-Archeologie van de Beeldstrategieën* is er een schriftelijk examen, waarbij de student in een tijdspanne van maximaal 6 uur een essay van 1500 tot 2000 woorden over een open vraag dient te schrijven. De vraag zal op de dag van het examen om 9u via Ufora ter beschikking gesteld worden. Vervolgens kan de student een essay schrijven (met open boek), dat ten laatste op de examendag om 17u via Ufora doorgestuurd moet worden.

In het essay toont de student zijn/haar inzichten in de media-archeologische methode, de visuele cultuurwetenschappelijke inzichten, en de beeldstrategieën van oude en nieuwe media. Hoewel voor deze opdracht met open boek al het lesmateriaal (powerpoints, reader, notities,...) gebruikt mag worden, wordt sterk aangeraden om de leerstof van het vak voordien grondig te studeren, zodat de student op de dag van het examen vlot in staat is het materiaal te gebruiken.

In november zal er tijdens de les een Q&A over de nieuwe examenvorm zijn, waarbij de vorm duidelijk uitgelegd wordt en eventuele vragen besproken kunnen worden. Op dat moment krijgen de studenten ook een voorbeeldvraag, schrijftips en duidelijke richtlijnen en beoordelingscriteria voor het essay.

B. Niet-periodieke evaluatie (25%)

Niet-periodegebonden evaluatie is een permanente evaluatie van de studieprestaties tijdens de periodes voor onderwijs- en studieactiviteiten, zoals uiteengezet in de didactische werkvormen. Voor dit vak zal het engagement en de actieve participatie van de student geëvalueerd worden. De belangrijkste beoordelingscriteria hierbij zijn aanwezigheid, het voorbereiden van de opgegeven lectuur, engagement in de discussies en de kritische onderzoek ingesteldheid gedurende de hoor- en werkcolleges.

Eindscoreberekening

De periodegebonden evaluatie telt mee voor 75%, de niet-periodegebonden evaluatie voor 25%. De student moet elk van de evaluatievormen afgelegd hebben om een slaagcijfer voor het opleidingsonderdeel te kunnen bekomen.

Faciliteiten voor werkstudenten

1. Aanwezigheid in de werkcolleges is verplicht omdat dit mee gequoteerd wordt voor de eindscore van het opleidingsonderdeel
2. Mogelijkheid tot examen op ander tijdstip binnen de reguliere examenperiode.
3. Mogelijkheid tot feedback op alternatief tijdstip

Voor meer informatie omtrent flexibel studeren: <http://www.flw.ugent.be/flexibelstuderen>